ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ДЭРГЭДЭХ СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

Аймгийн аж үйлдвэр, барилга, үйлчилгээний салбарын танилцуулга 2017 онд

www.Khuvsgul.nso.mn

ÀÃÓÓËÃÀ

Î éëãîëò, òîäîðõîéëîëò

1. Õº âñãº ë àéì ãèéí àæ¿éëëàâýð, үйлчилгээний ñàëáàðûí ¿¿ñýë õº ãæèë
2. Àéì àãò á¿ðòãýëòýé àæàõóéí íýãæ áàéãóóëëàãûí òîî
3. Аймгийн аж¿éëëàâýðèéí ñàëáàð
4. Àéì ãèéí áàðèëãà, ¿éë÷èëãýýíèé ñàëáàð
5. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн

Ä¿ãíýëò

Ашигласан материал

ÎÉËÃÎËÒ, ÒÎÄÎÐÕÎÉËÎËÒ

Аж үйлдвэрийн салбар: ýäèéí çàñãèéí ¿ç¿¿ëýëò¿¿äýä àæ àõóéí íýãæ áàéãóóëëàãóóäûí òîî, àæèëëàãñàä, çàðäàë, á¿òýýãäýõ¿¿íèé ¿éëäâýðëýëò áèåò õýìæýýãýýð áîëîí ¿íèéí ä¿íãýýð, á¿òýýãäýõ¿¿íèé áîðëóóëàëò, ¿íäñýí õºðºíãº áîëîí ñàíõ¿¿ãèéí áàéäëûã õàðóóëñàí ¿ç¿¿ëýëò¿¿äèéã îðóóëàà. Òýäãýýð ¿ç¿¿ëýëò¿¿äèéã ãàðãàõ ýõ ñóðâàëæíü ¿éëäâýðèéí ãàçðóóäûí ñàð, óëèðàë, òóõàéí áîëîí ºìíºõ æèëèéí òàéëàí òîîëîãî ñóäàëãààíû ìàòåðèàë áîëíî.

Àæ¿éëäâýðëýëèéí á¿òýýãäýõ¿¿í: àæ¿éëäâýð¿¿äèéí ãàçðóóäûí ¿éëäâýðëýëèéí ¿éë àæèëëàãààíû øóóä ãºãºä àøèãëàé ¿ð ä¿í þì. Àæ ¿éëäâýðèéí ¿éëäâýðëýëèéí ïðîöåññûí ä¿íä ¿éëäâýðëýãäñýí õýðýãëýýíèé ºðòãèéí íèéëýýð öîãöûã àæ¿éëäâýðèéí á¿òýýãäýõ¿¿í ãýíý.

Áàðèëãà óãñðàëò, èõ çàñâàð: áàðèëãà áàðèõ áîëîí èíæåíåðèéí çîðèóëàëòààð çàì, ã¿¿ð, äàëàí çýðýã èíæåíåðèéí áóñàä áàéãóóëàìæèéã áàðèõ õýëáýðýýð ¿íäñýí õºðºíãèéã áèé áîëãîõ, øèíý÷ëýõ, çàñâàðëàõ, ºðãºòãºõ ÷èãëýëñýí ¿éë àæèëëàãàà þì.

Õóäàëäààíû íèéò ¿éëäâýðëýë: áººíèé áîëîí æèæèãëýí õóäàëäààíû áàéãóóëëàãóóäûí õóäàëäààæ àâñàí áàðàà, á¿òýýãäýõ¿¿íèéã áîðëóóëñíààñ îðñîí îðëîãî áóþó õóäàëäààíû íýìýãäýë, àæèëëàã÷äàä öàëèíãèéí îðîíä îëãîñîí á¿òýýãäýõ¿¿í, áàðèëãà, áàéøèí, ìàøèí, òîíîã òºõººðºìæ ò¿ðýýñë¿¿ëñíýýñ îëñîí îðëîãî, ¿íäñýí áóñ ¿éë àæèëëàãàà /õîëáîãäîë, ãóðàâäàã÷ ñàëáàðûí ¿éë àæèëëàãààíû îðëîãî, òóñëàõ ÷àíàðûí ¿éëäâýðëýë, ¿éë÷èëãýýíèé îðëîãî çýðýã/-îîñ îðñîí îðëîãî, áóñàä îðëîãî /¿íäñýí õºðºíãº õóäàëäñàíààñ îðñîí îðëîãî, íîãäîë àøèã, äààòãàëûí íºõºí òºëáºð, âàëþòûí õàíøèéí ººð÷ëºëòººñ îëñîí îðëîãî îðîõ¿é/-ûã îðóóëíà.

Õóäàëäààíû íèéò áîðëóóëàëò: òàéëàíò õóãàöààíä õóäàëäñàí áóþó ãàäàãø ã¿éöýòãýñýí àæèë, ¿éë÷èëãýýíèé áîðëóóëàëòûã îðóóëàõ áºãººä òàéëàíò õóãàöààíä õóäàëäààíû ñàëáàðûí àæ àõóéí íýãæèéí öýâýð áîðëóóëàëòûí íèéëáýðýýð òîîöíî. Öýâýð áîðëóóëàëò /ýëåêòðîí õóäàëäààíû áîðëóóëàëòûã îðóóëààä/-ûã òîîöîõäîî íèéò áîðëóóëàëòààñ áîðëóóëàëòûí áóöààëò, õºíãºëºëòèéã õàñíà.

Íèéò öýãèéí òîî: òàéëàíò õóãàöààíä áèçíåñ ðåãèñòðèéí ñàíä á¿ðòãýëòýé õóäàëäààíû ñàëáàðûí àæ àõóéí íýãæèéí òîî, àëáàí áóñ ñåêòîðò õàìðàãäàõ öýã /÷èíãýëýã, ò¿ðãýí ¿éë÷èëãýýíèé öýã, ëàíãóó, ãóòàë çàñâàð, àâòî çàñâàðûí ãàçàð çýðýã/-¿¿äèéã õàìðóóëíà.

Õóäàëäààíû íýã öýãò íîãäîõ õ¿íèé òîî: òàéëàíò õóãàöààíû ñóóðèí õ¿í àìûí æèëèéí äóíäàæ òîîã òóõàéí õóãàöààíû õóäàëäààíû ñàëáàðûí íèéò öýãèéí òîîíä õàðüöóóëæ òîîöîæ ãàðãàíà.

Ачаа эргэлтийг: тээвэрлэсэн ачааг тээсэн зай /км/-аар үржүүлсэн үржвэрийн нийлбэрээр тооцоно.

Зорчигч эргэлтийг: зорчсон зорчигчдын тоог аялсан зай /км/-аар үржүүлсэн үржвэрийн нийлбэрээр тооцно.

Суурин телефон цэг: гэдэг нь нийтийн телефон сүлжээнд хэрэглэчийн шугамаар телефон станц дээр порт эзлэн зориулалтын төхөөрөмжөөр холбогдсон эцсийн хэрэглэчийг хэлнэ.

Үүрэн утас хэрэглэгч: гэж цахилгаан холбооны нийтийн сүлжээнд хөдөлгөөнт технологийг ашиглан холбогдох боломж бүхий хэрэглэгчдийг ойлгоно. Утасгүй холбооны хэрэглэгч: гэж тухайн байгуулсан сүлжээний хүрээнд ажиллах радио долгионы холбооны хэрэглэгчийг ойлгоно.

Сансрын холбооны хэрэглэгч: гэж сансрын хиймэл дагуул ашиглан холбогдож буй холбооны хэрэглэгчийг ойлгоно.

1. ÕӨВСГӨЛ АЙМГИЙН АЖ ҮЙЛДВЭР, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН ҮҮСЭЛ ХӨГЖИЛ

Хөвсгөл аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын үүсэл хөгжил

Õºâñãºë íóòàãíü õóâüñãàëûí ºìíºõ Õàëõûí ãóðâàí àéìàã, Øàâü çýðýã äºðâºí ãàçðûí óóëçâàð íèéëñýí îíöëîã õÿçãààð áàéâ. Õºâñãºë àéìãèéí îëîí ÿñòíû äîòîð ãàð ¿éëäâýðëýë áèå äààñàí ñàëáàð áîëæ õºãæººã¿é áàéñàí òóë çºâõºí ãýð çóóðûí òóñëàõ ¿éëäâýðëýëèéí øèíæòýé áàéæýý. Õ¿ì ¿¿ñ ìàë ìàëëàõûí çàâñàðò áîñîí ñóóí õèéäýã ººðñäèéí îéð çóóðûí õýðýãöýýíèé ç¿éëèéã áýëòãýõ çîðèëãîòîé áàéñàí. Ãàð óðëàëûí àæèëä áàñ ìýðãýæëèéí ÿëãààâàð áàéæýý. Ãýðèéí ìîä õààëãà, òîîíî, óíü, õàíà õèéõ, ýìýýëèéí ìîä, òýðýã÷àðãà õèéõ, ìîäîí ñàâ ñóóëãà õèéõ, àâäàð ñàâ, ø¿¿ãýý ìîäîí îð, øèðýý ñàíäàë áýëòãýõ, áàéøèí áàðèëãà áàðèõ õ¿ðòýë á¿õèé ë àæëûã ìîäíû ìóæààí õ¿ì ¿¿ñ ã¿éöýòãýæ, òýäíèéãìîä öàâ÷èðäàíà õýìýýí äàíñ á¿ðòãýëä òýìäýãëýæ XVIII-XIX çóóíû ¿åä Õºâñãºë íóòàãò îëîí òîîíû ìîä÷èí, òýðýã÷èí, ýìýýë÷èí, óðàí ñèéëáýð÷èä, áàéøèí áàðèëãà, äóãààí ñ¿ì óðëàà÷èä òºðºí ãàð÷ ýä ç¿éëèéã á¿òýýæ áîñãîæ áàéæýý.

Ìºí óð÷óóä ìîäîîð òàëõè, õýäðýãý, ýìýýë, ÿíãèðöàã, ýðâýýëæ, äºðºº, ýðã¿¿ëýã, ÷àãò, òýìýýíèé øàò, ¿õðèéí áóóëãà, ñààëü, íóì ñóì ãýõ çýðýã îëîí ç¿éë õèéæ áàéæýý.

1936 îíû 1 ñàðä Õºâñãªë àéìàãò ãàð ¿éëäâýðèéí õîðøîîëûí òºëººëºã÷èéí ãàçàð áàéãóóëàãäàæ, 1937 îíä Á¿ðýí, Òîñîíöýíãýë, Òºìºðáóëàã, Ðàøààíò ñóì äàà 82 óð÷óóäòàé ãýðýý áàéãóóëæ ìîäîí òýðýã, ãýðèéí ìîä, ãóòàë çýðýã ýä áàðàà çàõèàëàí ¿éëäâýðë¿¿ëæ á¿òýýãäýõ¿¿íýý áîðëóóëàí àøèãîëæ ýõýëæýý.

Õºâñãªë àéìàãò àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûã õºãæ¿¿ëýõýä èõ àíõààðàë òàâüæ ÇÕÓ-ûí òóñëàìæààð 1961 îíû 6 ñàðûí 27 íä Ìºðºí õîòîä ãóðèëûí ¿éëäâýð ÏÒÑ-1200 ìàðêèéí èë÷èò öàõèëãààí ñòàíö, 6-×-36/45 ìàðêèéí äèçåëü ñòàíö á¿ãä 830 êâò-ûí õ¿÷èí ÷àäàë á¿õèé òîíîã òºõººðºìæòºé àæèëëàæ, 1966 îíû 8 ñàðààñ áèåý äààñàí ýð÷èí õ¿÷íèé ¿éëäâýð áîëîí õºãææýý. 1966 îíû 3 ñàðä Ýãèéí ãîëûí í¿¿ðñíèé óóðõàé íýýãäýæ àæèëëàâ. Àéìãèéí ¿éëäâýðëýëèéí õîðøîîëûí ñóóðèí äýýð 1972 îíû 3 ñàðä Ìºðºí, Õàòãàë, Öàãààí-¯¿ð, Òàðèàëàíãèéí ìîäíû ¿éëäâýðëýëèéí òàñàã, îéí àæ àõóéí ìîä áýëòãýëèéí áðèãàä ç¿ñìýëèéí òàñãèéã íýãòãýí Ìºðºí õîòûí ìîä áîëîâñðóóëàõ ¿éëäâýðèéã áàéãóóëæýý. Ìºí 1979 îíä Õàòãàëûí ìîäíû ¿éëäâýðëýëèéí öåõ, 1980 îíä Ìºðºíãèéí ãýðèéí ìîä, ãýð àæ àõóéí ìîäîí ýäëýë ¿éëäâýðëýõ öåõèéã àøèãëàëòàíä îðóóëæýý. Ìºí 1972 îíä Íèéòèéí àæ àõóéí ¿éë÷èëãýýíèé ãàçàð áàéãóóëàãäàâ. 1990 îíä àæ ¿éëäâýðëýëèéí á¿òýýãäýõ¿¿í 7.5 äàõèí ºññºí ä¿íòýé áàéñàí áîëîâ÷ ¿éëäâýðëýëèéí ÷àíàð, ¿ð àøãèéã äýýøë¿¿ëýõ áîëîëöîîã àøèãëàæ ÷àäààã¿é äóòàãäàë áàéñààð áàéâ.

Àéìãèéí àæ ¿éëäâýðèéí íèéò á¿òýýãäýõ¿¿í ¿éëäâýðëýëò 1990 îнä 81.7 ñàÿ òºãðºã áàéñàí áîë 2000 îíä 2357.7 ñàÿ òºãðºãèéí á¿òýýãäýõ¿¿í ¿éëäâýðëýæ 2358.5 ñàÿ òºãðºãèéí áîðëóóëàëò õèéñýí íü ºíãªö õàðàõàä 37.9 äàõèí íýìýãäñýí ìýò õàðàãäàõ áîëîâ÷ ýíý õóãàöààíä ìºíãªíèé õàíøèéí óíàëòûã õàìãèéí áàãààð 200 äàõèí óíàñàí ãýæ ¿çâýë 2000 îíä ¿éëäâýðëýæ ãàðãàñàí àæ ¿éëäâýðèéí á¿òýýãäýõ¿¿í 1990 îíîîñ ºìíºõ ¿åèéí òºãðºãèéí õàíøààð áîäîæ ¿çâýë 11.8 ñàÿ òºãðºãèéí á¿òýýãäýõ¿¿í ¿éëäâýðëýýí ãàðгàæ 1990 îíû ò¿âøèíãæөñ 7-8 äàõèí áóóðñàí áàéíà.

1994 îíû áàéäëààð Õºâñãªë àéìàãò ¿éëäâýðëýë ¿éë÷èëãýý ÿâóóëàõààð 600 ãàðóé àæ àõóéí íýãæ áàéãóóëëàãà á¿ðòãýãäñýí áàéíà. 1999-2000 îíóóäàä ýäãýýð ãàçðóóäûí òîî 376-332 áàéñíààñ áàéíãèéí àæèëòàé íü 136-145 áàéæýý.

Õºâñãªë àéìãèéí õóäàëäàà, үйлчилгээний ñàëáàðûí ¿¿ñýë õºãæèë

Àðäûí õóâüñãàë ÿëàõààñ ºìíº Õºâñãªëèéí õÿçãààð íóòàãò ãàäààäûí õóäàëäàà, ìºíãª õ¿¿ëýã÷ 100 ãàðóé ñàëáàð ï¿¿ñ àæèëëàæ áàéâ. Õóâüñãàëûí äàðàà 1921 îíû

ñ¿¿ë÷ýýð Àðäûí õàðèëöàí òóñëàëöàõ õîðøîîãàíõ áàéãóóëëàæ, 1922 îíû ýõýýð Õàòãàëä àðä èðãýäýä ¿éë÷ëýõ õóäàëäààíû ñàëáàð áàéãóóëëàãàñàí íü òóñ àéìàãò õóäàëäààíû áàéãóóëëàãà áóé áîëîõ ¿íäýñ ñóóðü áîëñîí áàéíà. Àíõíû õîðøîîã ýä áàðààãààð õàíãàõ ãýæ 30 ãàðóé òýìýýí æèíãýýð 79 ìÿíãàí ëàí ìºíãºíèé ¿íý á¿õèé öàé, äààëèìáà, öóóÿìáóó, ä¿íñýí òàìõè çýðýãýä áàðàà à÷èí àâ÷èð÷ áàéæýý.

Õîðøîîíû ñàëáàð õºäºº îðîí íóòàãò áàéãóóëàãäààæ áàéñíû äîòîð Ìºðºíãèéí õ¿ðýýíä 1923 îíä ñàëáàð áàéãóóëàãäààæ, Ñàðòîëãîé, Æàëõàíç, Á¿ãñèéí õ¿ðýýíä æèæèã äýëã¿¿ð íýýãäæýý. 1927 îíä õîðøîîíû ñàëáàð 7 áîëæ 373 ìÿíãàí òºãðºãèéí áàðàà áîðëóóëæ, 300 ãàðóé ìÿíãàí òºãðºãèéí íîîñ, ò¿¿õèé ýä öóãëóóëàí àâñàí áàéíà.

1931 îíä àéìàã áàéãóóëàãäñàíû äàðàà õîðøîîíû ñàëáàðûí òîî 15-ä õ¿ð÷, õóäàëäàà íàéìààíû ýðãýëò èõñýæ, àðä èðãýä áýëòãýëèéí ç¿éëýý äýëã¿¿ð õîðøîîíä ºãºõ íü íýìýãäñýí. 1934 îíä Ìîíãîë Îðîñûí õàìòàðñàí öåíòðñîþç õýìýýõ õóäàëäààíû áàéãóóëëàãûí ñóóðèí äýýð àéìãèéí õîðøîîäûí õîëáîî áàéãóóëàãäñàí. 1940 îí áîëîõîä Õîðøîîäûí õîëáîîíû õàðüÿàíä àíõíû õîðøîî 15, ñóìûí ñàëáàð õîðøîî 6, дýëã¿¿ð 43, àãåíò, ãàíçàãûí íàéìàà õèéã÷äèéí òîî 538-ä õ¿ð÷, áàðàà ã¿éëãýý 5.3 ñàÿ òºãðºãáîëæ, 2.1 ñàÿ òºãðºãººð áýëòãýëèéí ç¿éë õóäàëäàí àâ÷ áàéâ.

Àéìãèéí õîðøîîäûãõîëáîîã1958 îíä ººð÷èëºí áàéãóóëæ, õóäàëäàà áýëòãýëèéí àíãèëàé áîëñîí. Õóäàëäààíû áàéãóóëëàãûí õ¿ðýý ºðãºñºí íîìûí õóäàëäàà, áººíèé õóäàëäààíû áààç, íèéòèéí õîîëíû ãàçàð áàéãóóëàãäààæ, èðãýäýä ¿éë÷ëýõ ¿éë÷èëãýý íü óëàì ºðãºí áîëæ ìàòåðèàëëàãáààç ñàéæèðñàí þì.

1980-ààä îíä àéìãèéí õóäàëäààíû áàéãóóëëàãà áàðàà, ò¿¿õèé ýäèéí 156 àãóóëàõ, ìàõ íîãîîíû 37 çîîðü, òºðºë á¿ðèéí ¿éë÷èëãýýíèé çîðèóëàëòûí 50 øàõàì ìàøèí òðàêòîðòàé, õóäàëäààíû ìýðãýæèëòýé áîëîâñîí õ¿÷èí, ìýðãýøñýí àæèë÷äààð õàíãàãäñàí áàéëàà.

1990-ýýä îíû ýõíýýñ òºâëºðñºí õàíãàìæèéí òîãòîëöîî çàäàð÷, õóäàëäàà ¿éë÷èëãýýíèé á¿õ áàéãóóëëàãà õóâü÷ëàãäààæ, çàõ çýýëèéí øèíý îð÷èí áèé áîëæ, ¿éë÷èëãýýíèé øèíý õýëáýðò øèëæñýí. ªíãºðñºí 20 øàõàì æèëä çàõ çýýëèéí ¿åèéí õóäàëäàà, ¿éë÷èëãýýíèé øèíý õýëáýð á¿ðýëäýí òîãòîæ, õóäàëäàà, ò¿¿õèé ýä áýëòãýë, çîî÷ëèä áóóäàë, íèéòèéí õîîëíû ¿éë÷èëãýýã á¿ðýí õóâèéí õýâøèëèéí õýí ã¿éöýòãýõ áîëñîí.

2. АЙМАГТ БҮРТГЭЛТЭЙ АЖ АХУЙН НЭГЖ БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО

Àéì ãèéí õýì æýýí ä 2148 àæ àõóéí í ýãæ ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëàõààð á¿ðòã¿¿ëñýí ýýñ ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ áàéãàà 1648 àæ àõóéí í ýãæ áàéãóóëëàãà, ¿éë àæèëëàãàà í ü ò¿ð çîãññîí 500 àæ àõóéí í ýãæ áàéãóóëëàãà áàéí à.

2.1 ÀЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО, ñóì ààð, 2017 î í

Ñóì äûí í ýð	Á¿ãä	¿¿í ýýñ:					
		¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ áàéãàà	¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëààã¿é	¿¿í ýýñ:			
				ýõëýýã¿é	ò¿ð çîãñîî ñîí	á¿ðýí çîãñîî ñîí	áóñàä
Бүгд	**2148**	**1648**	**500**	**233**	**244**	**17**	**6**
Àëòàé-Ýðäýí ý	85	68	17	11	6	-	-
Àðáóëàã	27	21	6	2	4	-	-
Áàÿí ç¿ðõ	35	30	5	1	3	1	-
Á¿ðýí òîãòîõ	57	49	8	5	3	-	-
Ãàëò	66	59	7	5	2	-	-
Æàðãàëàí ò	54	38	16	9	7	-	-
Èõ-Óóë	54	38	16	3	13	-	-
Ðàø ààí ò	37	29	8	4	4	-	-
Ðåí ÷èí ëõ¿ì áý	38	30	8	1	7	-	-
Òàðèàëàí	82	63	19	4	13	2	-
Òî ñîí öýí ãýë	54	49	5	4	1	-	-
Òº ì º ðáóëàã	45	37	8	3	3	2	-
Ò¿í ýë	44	37	7	5	2	-	-
Óëààí -Óóë	46	44	2	1	1	-	-
Õàí õ	36	31	5	2	3	-	-
Öàãààí -Óóë	47	37	10	5	5	-	-
Öàãààí -¯¿ð	35	28	7	2	5	-	-
Öýöýðëýã	72	53	19	15	3	1	-
Чандмань-ª í äº ð	34	30	4	1	3	-	-
Øèí ý-Èäýð	47	33	14	10	4	-	-
Ì º ðº í	1066	776	290	131	142	11	6
Ýðäýí ýáóëãàí	51	36	15	7	8	-	-
Öàãààí í óóð	36	32	4	2	2	-	-

2.2 ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БУЙ АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО, ñàëáàðààð, 2016-2017 îí

	Ýäèéí çàñãèéí ¿éë àæèëëàãààíû ÷èãëýë	2016	2017
ÀÀÍ Á-ûí òîî -á¿ãä		**1538**	**1648**
¿¿íýýñ:	Хөдөө аж ахуйн, ан агнуур, ойн аж ахуй, загас барилт	181	196
	Óóë óóðõàé, îëáîðëîõ ¿éëäâýð	2	2
	Áîëîâñðóóëàõ ¿éëäâýð	162	178
	Öàõèëãààí, õèé ¿éëäâýðëýë, óñ õàíãàìæ	14	15
	Áàðèëãà	69	69
	Áººíèé áîëîí æèæèãëýí õóäàëäàà, ãýð àõóéí áàðààíû çàñâàðëàõ ¿éë÷èëãýý	440	482
	Çî÷èä áóóäàë, çîîãèéí ãàçàð	31	34
	Òýýâýð, àãóóëàõûí àæ àõóé, õîëáîî	71	76
	Ñàíõ¿¿ãèéí ã¿éëãýý õèéõ ¿éë àæèëëàãàà	6	7
	¯ë õºäëºõ õºðºíãº, ò¿ðýýñ, áèçíåñèéí ¿éë àæèëëàãàà	37	40
	Òºðèéí óäèðäëàãà, áàòëàí õàìãààëàõ, àëáàí æóðìûí íèéãìèéí äààòãàëûí ¿éë àæèëëàãàà	73	73
	Áîëîâñðîëûí ñàëáàðûí ¿éë àæèëëàãàà	116	118
	Ýð¿¿ë ìýíä, íèéãìèéí õàëàìæèéí ¿éë àæèëëàãàà	139	146
	Íèéãýì, áèå õ¿íä ¿ç¿¿ëýõ áóñàä ¿éë÷èëãýý	197	212

Çóðàã 2.1 Àæ àõóéí íýãæ áàéãóóëëàãûí òîî, õóâèàð, 2017 îí

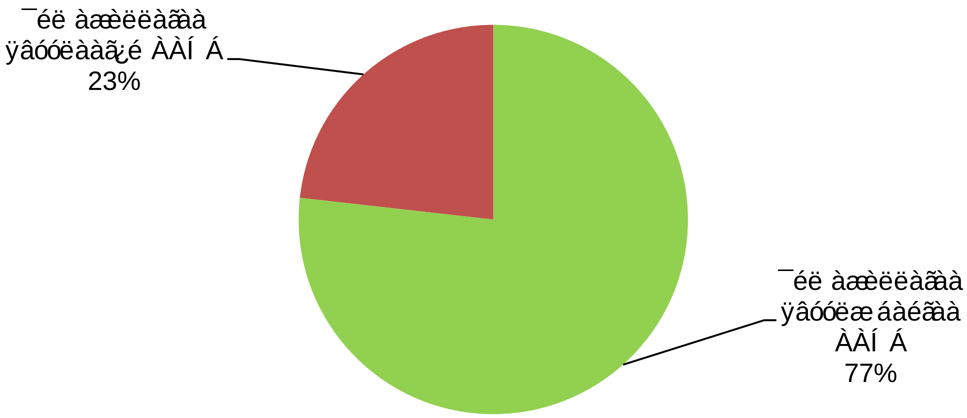

3. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР

Àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûí íèéò ¿éëäâýðëýëò, áî ðëóóëàëò

Õº âñãº ë àéì ãèéí àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûí íèéò ¿éëäâýðëýë 2017 îíä 16.5 òýðáóì òº ãðº ãò õ¿ðñíèé 11.0 õóâü íü óóë óóðõàé, îëáîðëîõ àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàð, 89.0 õóâü íü áîëîâñðóóëàõ àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàð íîãäîæ áàéíà.

Çóðàã 3.1 Аж үйлдвэрийн нийт ¿éëäâýðëýëò, борлуулалт, сая.төг, 2008-2016 îí

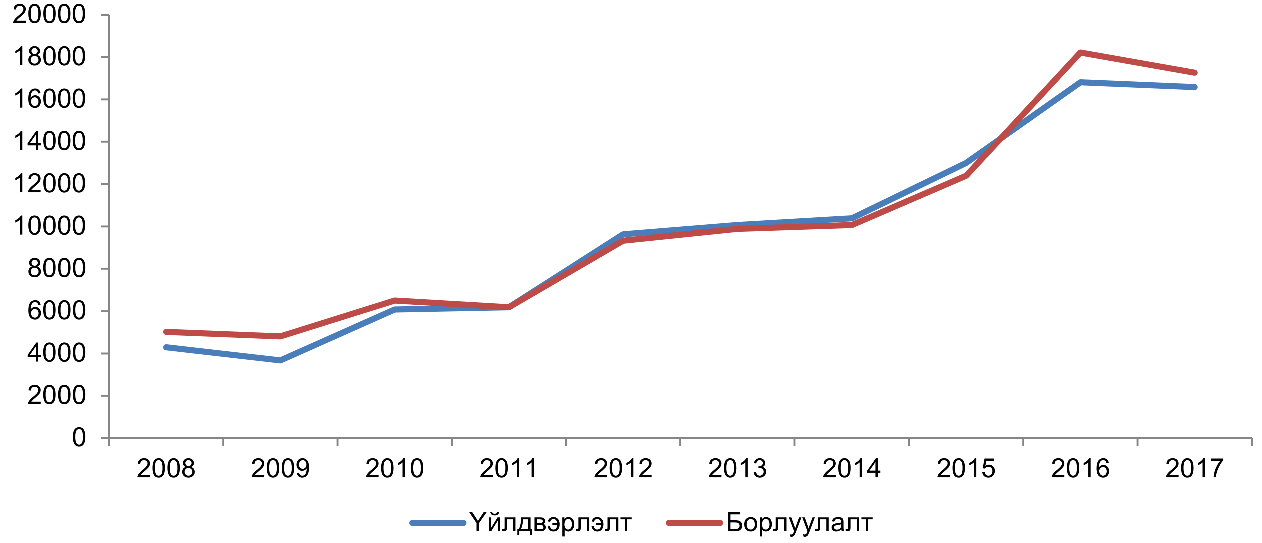

Àæ ¿éëäâýðèéí ãàçðóóä 2017 онд 16583.5 ñàÿ òº ãðº ãèéí á¿òýýãäýõ¿¿í ¿éëäâýðëýæ, 17268.5 ñàÿ òº ãðº ãèéí á¿òýýãäýõ¿¿í áî ðëóóëàâ. 2016 оны мөн үеэс нийт бүтээгдэхүүн 1.3 хувь, бүтээгдэхүүний борлуулалт 5.2 хувиар тус тус буурсан байна.

3.1 ÀЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, ñàÿ òº ã, 2015-2017 îí

Салбараар	2015	2016	2017
Бүгд	**13007318.1**	**16809080.6**	**16583535.3**
Нүүрс олборлолт	1858800.0	1428900.0	1826355.3
Үр тарианы гурил, цардуул, малын тэжээл	4491225.0	2733138.0	2786726.5
Мах, загас, жимс, ногоо, өөх, тос боловсруулалт	2420.0	-	2852350.0
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	5387582.4	9438889.9	5086894.0
Нэхмэлийн үйлдвэрлэл	6670.0	2348326.8	3693742.9
Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалт	108734.6	15400.0	4900.0
Арьс шир боловсруулах, ширэн эдлэл, гутал үйлдвэрлэл	54560.0	209757.1	60690.0
Мод, модон эдлэл	392683.0	160581.0	226310
Нийтлэх, хэвлэх, дуу бичлэг хийх ажиллагаа	12368.8	11305.2	15417.6
Кокс, шингэн болон цацраг идэвхт түлш	3600.0	-	5123.0
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл	10890.0	-	-
Мебель тавилга үйлдвэрлэл, боловсруулах үйлдвэрийн бусад	5950.0	-	25026.0
Ус ариутгал, усан хангамж	671834.3	462782.6	-

Õºâñãº ë àéì àãò í ¿¿ðñí èé áî ðëóóëàëò 2011 î í ä 677.1 ñàÿ òº ãðº ã áàéñàí áî ë 2017 î í ä 2489.8 ñàÿ òº ãðº ã áî ëæ, 3.6 дахин, º ì í º õ î í î î ñ 36.8 õóâèàð тус тус өссөí áàéí à.

3.2 ÀЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ БОРЛУУЛАЛТ, ñàÿ òº ã, 2015-2017 î í

Салбараар	2015	2016	2017
Бүгд	**12399947.00**	**18211617.8**	**17268507.8**
Нүүрс олборлолт	1370100.00	1818829.1	2489889.2
Үр тарианы гурил, цардуул, малын тэжээл	4426360.90	2871329.8	2530076.5
Мах, загас, жимс, ногоо, өөх, тос боловсруулалт	2420.00	-	3040900.0
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	5374056.40	10108934.0	5174849.9
Нэхмэлийн үйлдвэрлэл	5980.00	2549036.8	3690013.2
Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалт	108734.60	17400.0	4900.0
Арьс шир боловсруулах, ширэн эдлэл, гутал үйлдвэрлэл	54380.00	210407.1	60690.0
Мод, модон эдлэл	392683.00	161339.0	230845.0
Нийтлэх, хэвлэх, дуу бичлэг хийх ажиллагаа	12368.80	11559.4	15838.0
Кокс, шингэн болон цацраг идэвхт түлш	3564.00	-	5480.0
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл	6615.00	-	-
Мебель тавилга үйлдвэрлэл, боловсруулах үйлдвэрийн бусад	5950.00	-	25026.0
Ус ариутгал, усан хангамж	636734.30	462782.6	-

Àæ ¿éëäâýðèéí ãî ë í ýð òº ðëèéí á¿òýýãäýõ¿¿í ¿éëäâýðëýëò

Àæ ¿éëäâýðèéí ãî ë í ýð òº ðëèéí á¿òýýãäýõ¿¿í áî ëî õ òàëõ, í àðèéí áî î â, óí äàà, àðõè, ÷èõýð, äóëààí , ãóðèë á¿òýýãäýõ¿¿í ¿¿äèéã ºº ðñäºº ¿éëäâýðëэæ àéì ãèéí õàà äî òî î äûí õýðýãöýýã õàí ãàäàã. Õàðèí цахилгааны хувьд 100% Орхон аймгаас хараат байдаг Çàâõàí аймгийг нүүрсээр хангадаг болно. Ì àí àé àéì àã àÿëàë æóóë÷ëàëûí ãî ë á¿c í óòàã òóë ãàäààä, äî òî î äûí æóóë÷èä èðãýäèéí õийñýí гар урлалын á¿òýýãäýõ¿¿í ¿¿äèéã ñî í èðõî í àâäàã.

3.3 ÃОЛ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, 2012-2017 î í

Á¿òýýãäýõ¿¿í èé í ýð	Õýì æèõ í ýãæ	À¯-í ãî ë í ýð òº ðëèéí á¿òýýãäýõ¿¿í						
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2016
Түгээсэн ус	мян.м.куб	356.5	379	161.9	138.4	95.7	-	-
Í ¿¿ðñ	ì ÿí .òí	27	34	48.4	60.8	43.3	55.3	27.7
Ç¿ñì ýë	ì ÿí .ì 3	4.1	6.8	1.6	1.9	0.7	1.7	142.9
Дэр	мян.ш	-	-	1.9	2.4	4.2	1.5	-64.3
Монгол дээл	ш	297	-	157	261	265	43	-83.8
Савхин гутал, ботинк	хос	-	-	94	72	29	569	1862.1
Монгол гутал	хос	112	-	8	2	-	5	-
Буриад гутал	хос	-	-	240	625	122	92	-24.6

Махан консерв	тн	-	-	11.4	46.3	41.7	3.9	-90.6
Хиаман төрлийн бүтээгдэхүүн	тн	-	8.9	1.9	17.1	82	-	-
Малын тэжээл	мян.тн	0.1	1.3	1.5	1.4	0.6	0.7	16.7
Тараг	мян.л	-	7	26.2	7.9	7.8	4.7	-39.7
Òàëõ	òí	727.5	834.2	1065.8	1273.6	1169.6	686.3	-41.3
Жигнэмэг	тн	-	-	-	7.6	11.4	38.3	236
Í àðèéí áî î â	òí	437.4	546.8	655.8	838.3	896.8	736.4	-17.9
Óí ääà	ì ÿí .ë	50	53.4	29.4	-	-	-	-
Жүүс	ì ÿí .ë	-	1.7	29.4	11.5	23.4	18.6	-20.5
Àðõè	ì ÿí .ë	60.9	32.2	-	-	-	38.7	-
×èõýð	òí	2.5	1.3	6.2	3.8	4.4	2.3	-47.7
Ãóðèë	òí	2100	4038.3	5413.4	5237.3	3062.7	3170.1	3.5
Хэрчсэн гурил	тн	-	-	44.6	53.1	161.2	0.1	-99.9
Цай	кг	28960	46861.5	20089.3	29830.9	24842.3	25457.4	2.5
Ì àÿãò	ì õäõ	250	412	216.6	202.4	184.7	50.9	-72.4

Аймгийн чулуун нүүрсний нийт олборлолт 2017 онд 55.3 мян.тн болж өмнөх оны мөн үеэс 27.7 хувиар өссөн байна.

Çóðàã 3.2 Чулуун нүүрс олборлолт / мян.тн /, 2010-2017 îí

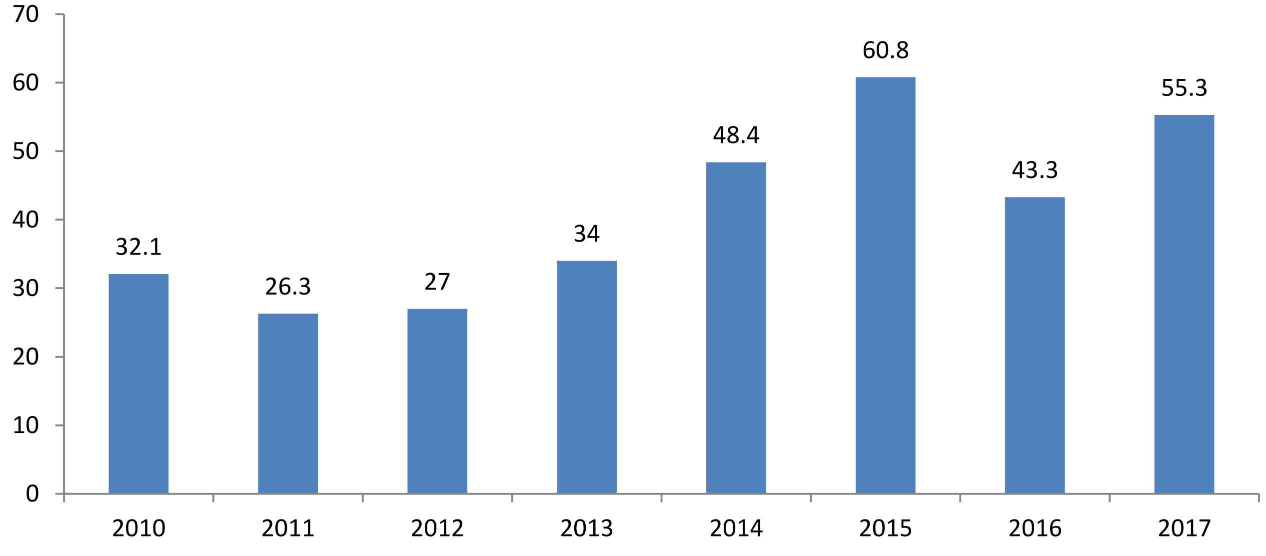

Аймгийн талх, нарийн боовны нийт үйлдвэрлэлт 2009 онд 764.1 тн байсан бол 2017 онд 1422.7 тн болж, 2 дахин их, харин өмнөх оноос 31.1 хувиар буурсан байна.

Çóðàã 3.3 Талх, нарийн боовны үйлдвэрлэлт / тн /, 2009-2017 î í

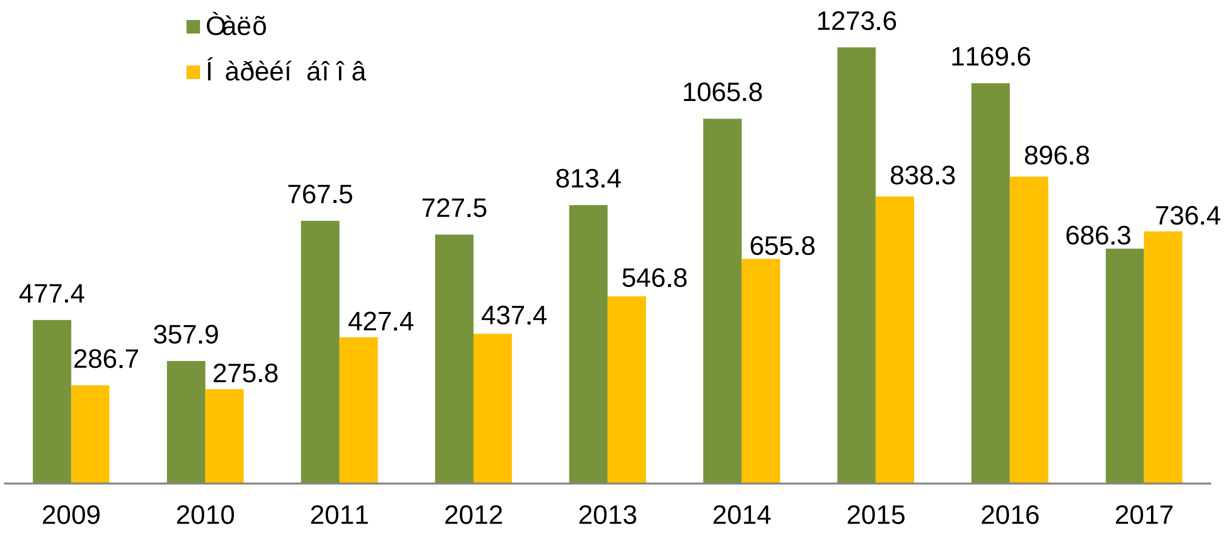

4. ÀЙМГИЙН БАРИЛГА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАР

Худалдаа: Аймгийн худалдааны нийт борлуулалт 2013 онд 76.6 тэрбум байсан бол 2017 онд 210.4 тэрбум төгрөг болж, 2.7 дахин, өмнөх оноос 76.5 хувиар өссөн байна.

Зураг 4.1 Бөөний болон жижиглэн худалдааны нийт борлуулалт /тэрбум. төг/ 2013-2017 он

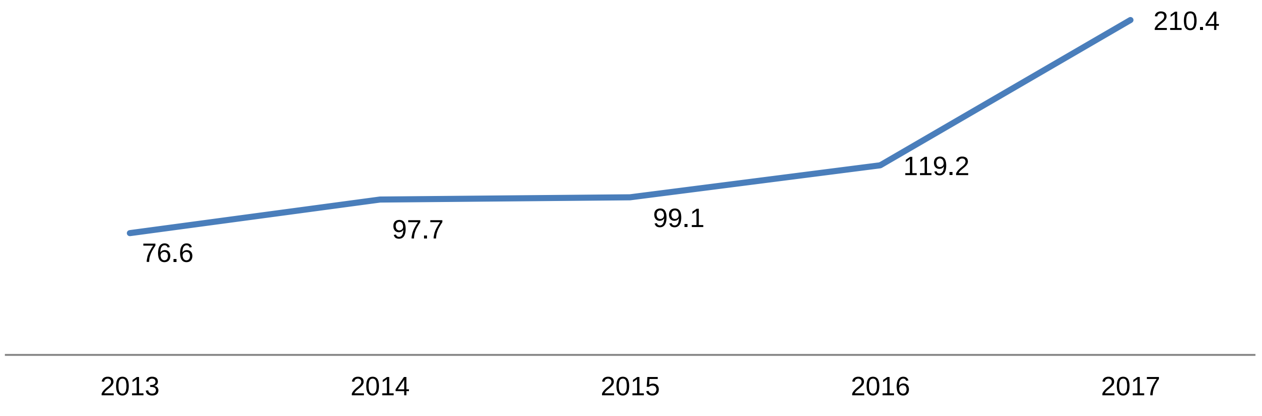

2017 îíû áàéäëààð àéìãèéí õýìæýýíä òóñãàé çºâøººðºë á¿õèé õ¿íñíèé 522 äýëã¿¿ð, ¿éë÷èëãýýíèé 214 öýã¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ áàéíà. Ìºðºí ñóìûí õýìæýýíä 252 ñîãòóóðóóëàõ óíäàà õóäàëäààí áîðëóóëäàã öýã, 41 áººíèé õóäàëäàà, 5 çàõ, 35 õ¿íñíèé áóñ áàðààíû äýëã¿¿ð, 2 èõ äýëã¿¿ð, 8 ñóïåðìàðêåò, 18 àâòî çàñâàð, 2 ãýð àõóéí öàõèëãààí áàðààíû çàñâàð, 33 ìóõëàã, 15 çîî÷èä áóóäàë, 85 çîîãèéí ãàçàð àæèëëàæ áàéíà.

4.1 СОГТУУРУУЛАХ УНДААГААР ХУДАЛДАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ ЭРХЛЭХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ЦЭГ, сумаар, 2017 он

Сумын нэр	Нийт	Худалдах	Үйлчлэх
Бүгд	**736**	**522**	**214**
Алаг-Эрдэнэ	7	6	1
Арбулаг	7	7	-
Баянзүрх	13	11	2
Бүрэнтогтох	15	9	6
Галт	21	21	-
Жаргалант	16	14	2
Их-Уул	19	17	2
Рашаант	11	9	2
Рэнчинлхүмбэ	16	14	2
Тариалан	17	11	6
Тосонцэнгэл	16	11	5
Төмөрбулаг	22	20	2
Түнэл	13	10	3
Улаан-Уул	11	11	-
Ханх	9	9	-
Цагаан-Уул	16	14	2
Цагаан-Үүр	10	8	2
Цэцэрлэг	14	13	1
Чаньдмань-Өндөр	16	9	7
Шинэ-Идэр	6	5	1
Хатгал	48	23	25
Мөрөн	392	252	140
Цагааннуур	9	7	2
Эрдэнэбулган	12	11	1

Тээвэр: Аймгийн тээврийн байгууллагуудын орлого 2015 онд 535.5 сая төгрөг байсан бол 2017 онд 757.3 сая төгрөг болж 155.5 мянган зорчигч тээвэрлэж, өмнөх оноос орлого 72.5 хувиар буурч, зорчигч 13.3 хувиар өссөн байна.

4.2 АЙМГИЙН ЗОРЧИГЧ ТЭЭВРИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2015-2017 он

¯ç¿¿ëýëò	Жилийн эцэст			2017/2016
	2015	2016	2017	
Çî ð÷èãë ýðãýëò \ì ÿí .õ¿í .êì \	30284.4	47891.4	58249.3	121.6
Òýýñýí çî ð÷èãë \ì ÿí .õ¿í \	94.2	137.2	155.5	113.3
Òýýâðèéí î ðëî ãî \ì ÿí .òºãð	535517.5	438920.0	757340.3	172.5

Холбоо: Аймгийн холбооны газар 2017 онд 507.6 сая төгрөгийн орлогын 223.3 сая төгрөгийг хүн амд үйлчилснээс олж, өмнөх оноос 17.3 хувь, 13.6 хувиар тус тус буурсан байна.

4.3 АЙМГИЙН ХОЛБООНЫ ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2015-2017 он

¯ç¿¿ëýëò	Жилийн эцэст			2017/2016
	2015	2016	2017	
Òàðèô ûí îðëîãî \ì ÿí .òºã\	662713.3	614380.2	507619.7	82.6
¯¿í ýýñ:Õ¿í àì ààñ	551140.4	258500.0	223369.6	86.4
Òåëåôîí öýãèéí òîî	1040	1043	972	93.2
ÊàÒÂ-èéí ñóâààã õîëáîãäñîí õýðýãëýã÷	1760	1757	1300	74.0

Барилга: Àéì ãèéí õýì æýýãýýð 2017 онд 23589.7 сая төгрөгийн барилга угсралт, их засварын ажил хийгдсэн нь өмнөх оноос 14.8 хувь буюу 3045.6 сая төгрөгөөр их барилга угсралт, их засварын ажил хийгдсэн байна.

4.4 ÀЙМГИЙН БАРИЛГА УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ, ñàÿ.òºã, 2014-2017 îí

Байгууллагын төрөл	2014	2015	2016	2017
Барилга угсралт, их засварын ажил - бүгд	**79 739.8**	**46 961.9**	**20 544.1**	**23 589.7**
Дотоодын барилгын байгууллагын гүйцэтгэсэн	79 739.8	46 961.9	20 544.1	23 589.7

4.5 БАРИЛГА УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ, гүйцэтгэгчийн төрлөөр, улирлаар, сая.төг

Байгууллагын төрөл	2016				2017			
	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII
Нийт	**3520.7**	**4437.3**	**12586.0**	**20544.1**	**9798.5**	**4025.0**	**9766.1**	**23589.7**
Дотоодын	3520.7	4437.3	12586.0	20544.1	9798.5	4025.0	9766.1	23589.7
Төрийн	274.0	242.3	18.5	534.8	0.0	75.0	41.0	116.0
Хувийн	3246.7	4195.0	12567.5	20009.2	9798.5	3950.0	9725.1	23473.7

Нийт барилга угсралт, их засварын ажлын 55.6 хувийг орон сууцны бус барилга, үүнээс 81.5 хувийг сургууль, соёлын, 44.2 хувийг нь инженерийн барилга байгууламжийн үүнээс 85.4 хувийг авто замын ажил эзэлж байна. Харин их засварын ажил 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 41.0 сая.төг болж өмнөх оны мөн үеийнхээс 491.4 сая.төг буюу 92.3 хувиар буурсан байна.

4.6 БАРИЛГА УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ, барилгын төрлөөр, улирлаар, сая.төг

Барилгын төрөл	**2016**				**2017**			
	IV-VI	**VII-IX**	**X-XII**	**I-XII**	**IV-VI**	**VII-IX**	**X-XII**	**I-XII**
Нийт	**3520.7**	**4437.3**	**12586.0**	**20544.1**	**9798.5**	**4025.0**	**9766.1**	**23589.7**
Орон сууцны барилга	15.0	489.0	-	504.0	-	-	-	-
Орон сууцны бус барилга	1184.7	3299.8	5507.7	9992.3	1832.0	3501.0	7779.7	13112.7
Худалдаа, үйлчилгээний	336.0	-	852.9	1188.9	120.0	610.0	793.6	1523.6
Эмнэлэгийн	193.0	410.0	131.8	734.8	-	231.0	-	231.0
Сургууль, соёлын	655.7	2763.4	4444.1	7863.2	1082.0	2628.0	6986.1	10696.1
Бусад	-	126.5	79.0	205.5	630.0	32.0	-	662.0
Инженерийн барилга, байгууламж	2321.0	427.3	6767.1	9515.4	7966.5	524.0	1945.4	10435.9
Эрчим хүчний	-	61.5	-	61.5	-	-	-	-
Авто зам	2321.0	160.0	4503.0	6984.0	7216.5	75.0	1626.1	8917.6
Гүүр, гүүрэн гарц	-	-	-	-	750.0	-	-	750.0
Далан, суваг, шугам, сүлжээ	-	112.7	2264.1	2376.8	-	449.0	285.0	734.0
Бусад (зам, талбайн бусад ажил)	-	93.1	0.0	93.1	-	-	34.3	34.3
Их засварын ажил	-	221.2	311.2	532.4	-	-	41.0	41.0

2017 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр Хөвсгөл аймгийн ДНБ-ны 28.6 хувийг аж үйлдвэр, барилгын салбар, 30.0 хувийг үйлчилгээний салбар бүрдүүлсэн байна. Энэ нь өмнөх оноос аж үйлдвэр, барилга 0.2 пунктээр өсч, харин үйлчилгээний салбар 0.1 пунктээр буурсан байна.

Ä¯ÃÍ ÝËÒ

Àéì ãèéí õýì æýýí ä 2148 àæ àõóéí í ýãæ ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëàõààð á¿ðòã¿¿ëñýí ýýñ ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ áàéãàà 1648 àæ àõóéí í ýãæ áàéãóóëëàãà, ¿éë àæèëëàãàà í ü ò¿ð çîãñîîí 500 àæ àõóéí í ýãæ áàéãóóëëàãà áàéí à.

Õº âñãº ë àéì ãèéí àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûí í èéò ¿éëäâýðëýë 2017 î í ä 16.5 òýðáóì òº ãðº ãò õ¿ðñí èé 11.0 õóâü í ü óóë óóðõàé, î ëáî ðëî õ àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðò, 89.0 õóâü í ü áî ëî âñðóóëàõ àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðò í î ãäî æ áàéí à.

2017 î í û áàéäëààð àéì ãèéí õýì æýýí ä òóñãàé çº âøº º ðº ë á¿õèé õ¿í ñí èé 522 äýëã¿¿ð, ¿éë÷èëãýýí èé 214 öýã ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ áàéí à. Ì º ðº í ñóì û í õýì æýýí ä 252 ñî ãòóóðóóëàõ óí ääà õóäàëäàí áî ðëóóëàãà öýã, 41 áº º í èé õóäàëäàà, 5 çàõ, 35 õ¿í ñí èé áóñ áàðààí û äýëã¿¿ð, 2 èõ äýëã¿¿ð, 8 ñóïåðì àðêåò, 18 àâòî çàñâàð, 2 ãýð àõóéí öàõèëãààí áàðààí û çàñâàð, 33 ì óõëàã, 15 çî÷èä áóóäàë, 85 çî î ãèéí ãàçàð àæèëëàæ áàéí à.

2017 онд 23589.7 сая төгрөгийн барилга угсралт, их засварын ажил хийгдсэн нь өмнөх оноос 14.8 хувь буюу 3045.6 сая төгрөгөөр их барилга угсралт, их засварын ажил хийгдсэн байна.

Аймгийн тээврийн байгууллагуудын орлого 2015 онд 535.5 сая төгрөг байсан бол 2017 онд 757.3 сая төгрөг болж 155.5 мянган зорчигч тээвэрлэж, өмнөх оноос орлого 72.5 хувиар буурч, зорчигч 13.3 хувиар өссөн байна.

Хөвсгөл аймгийн холбооны газар 2017 онд 507.6 сая төгрөгийн орлогын 223.3 сая төгрөгийг хүн амд үйлчилснээс олж, өмнөх оноос 17.3 хувь, 13.6 хувиар тус тус буурсан байна.

Ашигласан материал

1. Хөвсгөл аймгийн нийгэм,эдийн засгийн танилцуулга 2010-2017 он
2. Сарын аж үйлдвэрийн мэдээ
3. Монгол улсын статистикийн эмхтгэл
4. Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан www.1212.mn